

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Hackås skola i Bergs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av områdena undervisning, rektorns ledarskap samt trygghet och studiero. Syftet är att granskningen ska bidra till högre kvalitet där målet är en god utbildning i en trygg miljö.

Granskningen genomförs i 40 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala skolenheter. Hackås skola, i Bergs kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 9 och 10 november 2017. Besöket genomfördes av Ulrika Holm och Ulf Pantzare. Under besöket intervjuades elever, lärare, elevhälsan och rektorn. Därutöver genomfördes lektionsobservationer.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av de granskade områdena. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Sammanfattande bedömning

På Hackås skola har Skolinspektionen granskat följande områden: undervisning, rektorns ledarskap samt trygghet och studiero. Skolinspektionen bedömer att de tre områdena sammantaget håller en god kvalitet, vilket är den högsta nivån av tre möjliga i Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning.¹

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Hackås skola i viss grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. Granskningen visar bland annat att undervisningen till stora delar är målfokuserad och strukturerad och att lektionerna innehåller en variation av olika moment och aktiviteter. Vidare anpassar flertalet av lärarna undervisningen så att den är utmanande för alla elever. Lärarna kommunicerar dock i varierad grad vilka delar av kunskapskraven som undervisningen utgår ifrån. Granskningen visar också att det varierar hur återkoppling sker mellan lärare och elever angående elevers lärande och kunskapsutveckling samt angående undervisningens kvalitet.

Skolinspektionen bedömer att rektorn genom ett aktivt ledarskap styr och utvecklar verksamheten i skolan i hög grad, så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Rektorn fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt främjar samarbete både mellan lärarna och mellan lärarna och andra personalgrupper. Av granskningen framgår vidare att rektorn löpande följer upp och analyserar utbildningens resultat. Rektorn fördelar också resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar. Rektorn verkar dessutom för elevernas lika rätt till en god utbildning i trygg miljö, oavsett könstillhörighet.

Slutligen bedömer Skolinspektionen att utbildningen i hög grad utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. All

¹ För mer information om Skolinspektionens bedömningar, se bilaga "Underlag för bedömning i inspektion 2018" i detta beslut.

personal inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero. Den gemensamma elevsynen genomsyras av att personalen i tanke och handling ser alla elever som sitt ansvar. På skolan finns en medvetenhet kring hur trygghet och studiero påverkar lärandet i undervisningen. Personalen bedriver också ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Ett exempel på detta är aktiviteterna i de åldersblandade kamratgrupperna.

Identifierade utvecklingsområden

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande delar:

- Att det i undervisningen ges återkoppling mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet och elevers lärande/kunskapsutveckling

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens värderingar av de tre granskade områdena. Till ett område finns ett utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat för att ytterligare höja kvalitén inom området.

I beslutet finns det endast ett utvecklingsområde framtaget per område, detta även om Skolinspektionen har identifierat flera delar inom området som kan utvecklas. Detta då utvecklingsområden syftar till att stödja skolan där det största behovet finns för utveckling.

Notera att Skolinspektionen kan identifiera ett utvecklingsområde även inom ett bedömningsområde som Skolinspektionen har värderat som välfungerande.

Bedömningsområdet undervisning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Hackås skola *i viss grad* främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven.

Av intervjuer och observationer framgår att lärarna vid Hackås skola genomför en strukturerad undervisning där lektionerna har ett logiskt flöde av olika moment. Lärarna styr arbetsprocesserna och ser överlag till att undervisningen är varierad. Lektionens ramar med tider och innehåll presenteras oftast på tavlan.

Skolinspektionen observerar i några fall att det görs någon form av koppling till ett större sammanhang, exempelvis hur dagens innehåll knyter an till förra lektionen eller det undervisningen ska behandla i nästa skede. Samtliga observerade lärare ser ut att kunna väcka elevernas intresse för uppgifterna.

De flesta observerade lektionerna uppvisar en varierad undervisning. Det sker exempelvis genom att lärarna låter eleverna lyssna på genomgång eller turas om att läsa gemensam text, självständigt enskilt arbete och arbete i par eller grupp. Skolinspektionen observerade också lektioner där eleverna uppmanades att diskutera med varandra och samverka kring en lösning. Flertalet lektioner har en balans mellan lärarledda genomgångar och uppgifter där eleverna aktivt arbetar själva eller tillsammans med andra. Skolinspektionen observerade några lektioner där lärare aktivt arbetade med att ställa frågor till eleven/eleverna som behövde hjälp eller guidning för att komma vidare. Eleverna beskriver i intervju att lärarna överlag är bra på att förklara och hjälpa, men att det är olika. De uppskattar särskilt de lärare som hjälper dem att förstå genom att förklara med exempel, få eleverna att tänka själva och inte bara berättar svaret på elevens fråga.

Granskningen visar att utbildningen till stora delar är utmanande för alla elever. Skolinspektionen ser i observationer exempel på att lärarna har höga förväntningar på eleverna och tilltro till deras förmåga att lära. Lärarna skapar ett tillåtande klimat genom att se till att eleverna vågar ta risker och göra försök där misstag snarare ses som lärtillfällen. Lärarna ger under flera lektioner eleverna positiv respons på deras inspel, de ger eleverna talutrymme och uppmuntrar dem att delta i samtal i grupp eller helklass samt värdesätter och visar respekt för allas arbetsinsats. Lärarna uttrycker bland annat att eleverna har jobbat bra under lektionerna.

Överlag får eleverna uppgifter som tillsynes engagerar dem under de observerade lektionerna. Lärarna ger uppgifter som delvis går att fördjupa och anpassa till elevernas förkunskaper eller går att utföra på olika nivåer. Det finns några exempel på att innehållet märkbart speglar elevernas intresse eller att eleverna får välja mellan uppgifter med olika innehåll. Exempelvis har de i uppgift att välja böcker i biblioteket som de tycker särskilt mycket om/är intresserade av.

Granskningen visar, både i observationer och i intervjuer, att lärarna i varierande grad kommunicerar med eleverna vilka delar av kunskapskraven som

aktuell undervisning utgår ifrån. Eleverna framför i intervjuer att alla lärare förklarar vad de ska göra och vissa berättar också vad de ska kunna. Det framgår av intervju med lärare att de visar kunskapskrav och pratar om vad som krävs för olika betyg när nya områden startas. Några lärare visar elevexempel för att visa konkreta skillnader mellan olika kunskapskrav. Lärare i de lägre årskurserna beskriver att pratar om och beskriver läroplansmålen tillsammans med eleverna.

Av intervjuer och observationer framgår att det varierar mellan lärarna på Hackås skola hur återkoppling ges i undervisningssituationer till eleverna angående elevers lärande och kunskapsutveckling. Granskningen visar också att det skiljer sig åt mellan lärarna hur de arbetar med att i undervisningen ge eleverna tillfälle att reflektera över och framföra synpunkter på undervisningens kvalitet kopplat till innehåll, arbetssätt och dess mål.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området undervisning bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande del:

- Att det i undervisningen ges återkoppling mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet och elevers lärande/kunskapsutveckling

Skolinspektionens samlade bild är att det råder relativt stor variation mellan hur lärarna på Hackås skola använder sig av och arbetar med återkoppling till elever samt på vilket sätt de nyttjar elevernas synpunkter på undervisningens utfall och innehåll. Av intervjuer framgår att de äldre eleverna tycker sig få för lite information om hur de ligger till i ämnen relativt mål och kunskapskrav, att de kan bli osäkra när det är länge sedan de haft utvecklingssamtal. Eleverna beskriver dock att någon lärare använder skolans lärplattform för detta ändamål kontinuerligt under terminen och att de ibland får återkoppling på läxor och inlämningsuppgifter där det kan stå vad man kan utveckla mer. Av intervju med lärarna framgår att det till största delen är delaktighet och engagemang som lärarna utvärderar tillsammans med eleverna. Några lärare beskriver att de exempelvis låter eleverna visa med tumme upp/tumme ned för att ta ställning till

hur lektionen fungerat, resonerar med eleverna om hur de arbetar eller hur ett grupparbete har fungerat och om det var roligt. Det framgår även att några lärare inte reflekterar över hur undervisningen kopplar till eget lärande och mål eller arbetssätt tillsammans med eleverna. Lärarna beskriver dock att de med hjälp av återkoppling från eleverna önskar fånga upp elevernas lärande för att lärarna ska kunna justera sin undervisning.

Skollagen slår fast att eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande ska informeras om elevens utveckling.² Enligt läroplanen ska läraren tillsammans med elever planera och utvärdera undervisningen.³

Skolinspektionen rekommenderar att Hackås skolans lärare tillsammans ytterligare utvecklar vad och hur lärarna utvärderar undervisningen tillsammans med eleverna så att det både hjälper lärarna att finna underlag för hur undervisningen behöver justeras för att öka elevernas måluppfyllelse och ännu tydligare synliggör elevernas lärande för eleverna. Ett nästa steg kan vara att utveckla den löpande återkopplingen till eleverna så att den sker med likvärdig kvalitet i alla ämnen samt att eleverna förutom att reflektera över egen insats (hur de genomfört sina uppgifter) också tränar sig i att reflektera över vad och hur de lärt sig.

Detta skulle kunna leda till att eleverna i högre grad upplever att de vet hur de ligger till i relation till målen och kunskapskraven, och vad eleven behöver göra eller få för stöd för att nå längre. Det kan också leda till att lärarna får ökad kvalitet på de underlag som ska ligga till grund för hur de anpassar och justerar sin undervisning i formativt syfte.

För att följa och stödja elevernas kunskapsutveckling pekar forskningen på att bedömningen behöver vara en integrerad del i undervisningen där den enskilda eleven får en konstruktiv återkoppling. Detta då en informationsrik och

² 3 kap. 4 § skollagen (2010:800)

³ Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande.

tydlig återkoppling är gynnsamt för elevernas lärande.⁴ Enligt Skolverkets allmänna råd med kommentarer bör läraren i sin ledning av undervisningen kontinuerligt ge varje elev konstruktiv återkoppling på hennes eller hans kunskapsutveckling och tydliggöra vad som behöver utvecklas vidare.⁵

De löpande återkopplingstillfällen som skapas mellan lärare och elever kan ses som ett sätt för läraren att få återkoppling på sin undervisning. Information från eleverna om vad de vet, kan, förstår, var de gör fel, missförstår bör ses av lärare som återkoppling på hur den egna undervisningen fungerar och vad läraren behöver ändra på eller utveckla för att nå bättre resultat. När läraren utvärderar undervisningen ska läraren inhämta elevernas synpunkter om hur undervisningen genomförs med avseende på bland annat innehåll, arbetsform och arbetssätt. Detta för att lärarna ska ha ett underlag för att enskilt men även tillsammans med kollegor kunna analysera uppläggning och genomförande av undervisningen.⁶

Bedömningsområdet rektorns ledarskap

Skolinspektionen bedömer att rektorn på Hackås skola *i hög grad* har ett aktivt ledarskap som styr och utvecklar verksamheten i skolan.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i sitt arbete främjar samarbete och lärande både lärare emellan och mellan lärare och andra personalgrupper. Hackås skola är en liten enhet med ett nära samarbete mellan personalen. Samverkan och samarbete sker fortlöpande i arbetslagsmöten, vid ämnesträffar, i lokala elevhälsoträffar, kommunala elevhälsoträffar samt övriga träffar efter behov. Det finns också rutiner som säkerställer möjligheterna att ha en bra samverkan mellan olika yrkesgrupper på skolan.

⁴ Håkansson, J. och Sundberg, D.(2014). *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*. Natur och Kultur Akademisk.

⁵ Skolverket(2011). *Planering och genomförande av undervisningen-grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan*. Skolverkets allmänna råd med kommentarer, s. 18-19, Stockholm: Fritzes.

⁶ Skolverket (2011) *Planering och genomförande av undervisningen – för grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan*, Skolverkets allmänna råd med kommentarer, s 31, Stockholm: Fritzes.

Rektor genomför och följer upp kompetensutveckling samt främjar och deltar i lärares lärande och kompetensutveckling. Det visar sig genom att rektor själv är aktiv deltagare i den kompetensutveckling som nu är pågående, Skolverkets Specialpedagogik för lärande. Av intervjuer med personal framgår att de senast genomförda kollegiala utbildningssatsningarna inte varit valda utifrån kartlagda behov vid Hackås skola men ändå bedömts vara till gagn för skolans utveckling. Lärarnas upplevelse är dock att någon uppföljning av om tidigare satsningarna fått avsedd effekt inte har genomförts. Nuvarande rektor anser sig ha mandat att styra personalens kompetensutveckling och har hittills identifierat behov för framtida satsningar. Rektor kartlägger individuella behov bland annat tillsammans med lärarna i medarbetarsamtalen.

Skolinspektionens granskning visar därutöver att rektor löpande följer upp och analyserar utbildningsresultaten och sätter in åtgärder för att ytterligare förbättra undervisningen. Detta arbete bedrivs bland annat genom att rektor gör lärare och övrig personal delaktiga i arbetet med att följa upp och analysera via det systematiska kvalitetsarbetet. Skolan har ett tydligt årshjul för detta, vilket presenterats skriftligt för inspektionen. Vid fyra tillfällen under läsåret genomförs kunskapsinventering/kunskapskartläggning med ett specifikt innehåll vid respektive tillfälle. I uppföljningen görs kopplingar mellan undervisning och kunskapsresultat på individ, grupp och skolnivå. Elevhälsoarbetet är integrerat i detta arbete. Det är även tänkt att lärarna individuellt ska analysera undervisningen i alla sina ämnen och skriva arbetsplaner för dessa klassvis. Av intervjuer framgår att rektor försäkrar sig om att utvecklingsarbetet genomförs och får avsedd effekt via uppföljning av ovan nämnda arbetsplaner samt de analyser av undervisning och kunskapsresultat som genomförs gemensamt. Som exempel nämns tydliga kopplingar mellan betyg och undervisning i svenska. Valda åtgärder efter genomförd analys har lett till tydliga förbättringar.

Av granskningen framgår vidare att rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar utifrån vad som framkommit i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete. Rektorn arbetar också aktivt med att följa upp och utvärdera resursfördelningen och vilka effekter den får på verksamheten. Av intervjuer och dokumentgranskning framgår att rektor tillsammans med personal vid tjänsteplanering ser över hur personalens kompetenser

bäst ska matchas för att ge elever och grupper så bra förutsättningar som möjligt. Rektor ser tillsammans med specialpedagog över den flexibla delen av resursfördelning var 8:e vecka. Det kan exempelvis handla om att flytta elevresurs från en klass till en annan för att utveckla stödet i den klassen under en period.

Det framgår av intervjuer med personal och elever att rektor verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning i trygg miljö, oavsett könstillhörighet genom att följa upp att flickor och pojkar har tillgång till en god utbildning med samma chanser att lära i en skolmiljö som präglas av trygghet, och vidtar åtgärder vid behov. Detta görs bland annat med hjälp av den trivselenkät som genomförs årligen, via de observationer som rektor genomför av undervisningen och via de utvecklingssamtal som genomförs vid skolan. Intervjuade elever uppger att flickor och pojkar har samma möjligheter. De vårdnadshavare vid skolan som svarat på Skolinspektionens enkät våren 2017 uppger i högre grad än för riksgenomsnittet för de som svarat att "Mitt barns klasslärare ger killar och tjejer samma förutsättningar".

Bedömningsområdet trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att utbildningen i *hög grad* utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

I intervjuer med elever och personal framträder en bild av att alla på skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Rektorn beskriver ett återkommande arbete för att skapa en lugn och trygg miljö. All personal uttrycker i intervjuer att de har nytta av att skolan är liten och de har korta vägar att nå varandra. Den gemensamma elevsynen genomsyras av att personalen i tanke och handling ser alla elever som sitt ansvar. Det märks enligt rektor bland annat på personalens sätt att lösa konflikter som uppstår vid tillfällen då elevers klasslärare inte är närvarande. Skolinspektionen uppfattar att det ofta förs formella och informella samtal bland skolans personal i syfte att stämma av vad som händer i de olika klasserna. Av observationer och i intervjuer med rektor, elevhälsa och lärare framkommer att det finns ett gemensamt förhållningssätt för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero under lektioner även om det inte finns en uttalad gemensam lektionsmodell som alla följer. I samtliga observerade lektioner upprätthöll lärarna studieron och utövade ett ledarskap i klassrummet. Vid de tillfällen då det var

aktuellt att ingripa såg lärarna till att eleverna kunde utföra sina arbetsuppgifter och ta del av lärarnas genomgångar utan att störas av andra elever.

Granskningen visar slutligen att skolan bedriver ett aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Skolan är liten. Om och när incidenter sker tar personalen tag i det direkt utifrån framtagna rutiner. I intervju med eleverna framkom att de upplever sig ha många olika vuxna att vända sig till om det uppstår problem. Vidare framgår av intervjun att eleverna upplever att när något hänt tar vuxna tag i det och följer sedan upp att det inte fortsätter. Det förebyggande arbetet bygger på kartläggning och analys av var och när problem kan uppstå. Av intervjuer och dokumentgranskningar framgår att skolan använder regelbundna elevenkäter, trygghetsvandringar och samtal med elever som underlag till kartläggning och analys för att identifiera behov av främjande och förebyggande åtgärder. När det gäller arbetet med att aktivt förebygga kränkande behandling lyfter personalen i intervjuerna fram aktiviteterna i de åldersblandade kamratgrupperna som genomförs vid åtta tillfällen under ett läsår, hela skolan sjunger och de gemensamma friluftsdagarna som särskilt betydelsefulla.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 22 mars redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen, 403–2017:6378, i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Joakim Blomberg
Beslutsfattare

Ulrika Holm
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se/inspektion2018

Bilaga: Underlag för bedömning i Inspektion 2018

I Skolinspektionens beslut för regelbunden kvalitetsgranskning får varje skolenhet en sammanfattande bedömning. Den sammanfattande bedömningen består av en sammanvägning av de tre bedömningsområdena och ges enligt följande tre nivåer: *God kvalitet, Förbättringsområden finns* och *Ett förbättringsarbete är nödvändigt*.

I granskningen ingår tre bedömningsområden. Inom respektive område granskas följande delar:

Undervisning: Undervisningen är målfokuserad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Undervisningen är utmanande för alla elever. Att det i undervisningen ges återkoppling mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet och elevers lärande/kunskapsutveckling.

Rektors ledarskap: Rektorn fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt stödjer och utvecklar personalen. Rektorn utvecklar utbildningen. Rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar. Rektorn verkar för elevers lika rätt till en god utbildning i trygg miljö, oavsett könstillhörighet.

Studiero och trygghet: Personalen inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Personalen bedriver ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever.

I granskningen värderas kvalitén inom varje bedömningsområde med hjälp av ett bedömningsschema som innehåller tre nivåer: i låg grad, i viss grad och i hög grad, se figur 1.

Figur 1: Bedömningsschema – skolenhetens bedömningsområden fördelat på tre nivåer

Undervisning			
Rektorns ledarskap			
Studiero och trygghet			
	i låg grad	i viss grad	i hög grad

Bilaga: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Hackås skola ligger i tätorten Hackås i Bergs kommun i södra delen av Jämtland. Skolenheten innehåller förskoleklass och grundskolans årskurser 1-6. Vid tiden för inspektionsbesöket går det 73 elever vid Hackås skola varav 6 elever i förskoleklass. Skolan leds vid tillsynen av en rektor som även är biträdande rektor vid en annan av grundskolorna i Bergs kommun. Läsåret 2016/17 var andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen vid Hackås skola 68,1 procent vilket var något lägre än den totala andelen för grundskolan i Bergs kommun (72,1 procent) och betydligt lägre än andelen lärare med pedagogisk högskoleexamen i riket för kommunal grundskoleverksamhet (84,2 procent).

Kunskapsresultat årskurs 3

Läsåret 2016/17 fanns det vid Hackås skola för få elever i årskurs 3 för att det ska vara möjligt att ta del av resultatet från Skolverkets databas SIRIS. Skolans egen statistik visar att alla andelen elever som nått kunskapskraven för årskurs 3 i svenska, matematik, naturorienterade ämnen och samhällsorienterade ämnen varierar mellan 75 och 92 procent.

Kunskapsresultat årskurs 6

Läsåret 2016/17 fanns det vid Hackås skola för få elever i årskurs 6 för att det ska vara möjligt att ta del av resultatet från Skolverkets databas SIRIS. Skolans egen statistik visar att i nästintill alla elever fick betyget A-E i samtliga ämnen.

Betygsresultaten läsåret 2015/16 för årskurs 6 visar att kunskapsresultaten vid Hackås skola var klart bättre än riksgenomsnittet. Samtliga elever vid Hackås skola fick betyg A-E i samtliga ämnen att jämföra med riksgenomsnittet för kommunala skolor som var 78,3 procent och vid fristående skolor som var 84 procent. Eleverna vid Hackås skola hade också högre genomsnittlig betygspoäng än riksgenomsnittet i alla ämnen förutom musik och slöjd.